

Indult BÉTSBÖL Szombaton 10. Már. 1727.

A két Magyar Hazából.

Ezt írják Szathmárról. — „Tsak nem hazudott az a nagy orrú Ovid, midön azt jövendölte; *Omnia jam fient, fieri quæ posse negabant*; mert Fébr. 19-dikén, edgy jelenlége megis történt. Éppen déltályban nagy hidegszéllel járó fergeteg indulván, az ég két izben keményen megzendült. Hát már mi ebből Ovid: után mit jövendölhetünk? Nem egyebet, hanem hogy a mostani jó fa-szánon eltsúszamodó félben lévő férjhez ment *Susánnák*, felő, hogy Urokra zörgölődök ne légyenek. — “ Szent-Pál naptól fogva olly nagy havunk esett, hogy ölelgetés nélkül a legfrissebb Dáma előtt sem térhetünk ki a gyalog utokon, mindazáltal vagy 6 hetekig olly áldott szánunk tartta megízünés nélkül, hogy soka annál jobbat, de talám ollyat sem tudunk. Jolis adta az Isten; mert azon

10500 köből Ő Felfége búzáját, mellyet N. Vár-
 megyénkben edgy edgy Járásnak (Pocellus) kellett
 felvinni Máramoros-Szigetre, felényire sem vihette
 volna, melyből még ez idejigis maradt; mely há-
 trált rész már szekér úton vitetik. — „ Mivel N.
 Vármegyénkben az életbéli pálinkafőzés megtiltatott,
 tehát az Erdödi 'Sido a' földmagyaróbol való pálink-
 főzéssel akart magának hirt nevet szerezni, de még
 a' szilvórium' nyomába nem hághatta. — „ N. Vár-
 megyénkhez ezen 3 nevezetesebb parantsolatok jöt-
 tek mostanában: — Találtatnak a' városokban és
 falukban Katona (Qvártély) szállások? Jéféle fákból
 állanak a' házak, vagy pedig vājogból? A' mosta-
 ni állapotja jóé, vagy igazittani való? Hány szobá-
 ból, kamarából, Pintzéből, fe és szekér szinekből,
 és mennyi lóhoz való istállóból áll Házatállika? va-
 né háza után való birtoka? Ha van, mi a' betsuzzerent
 való árra? lehetne alkalmaztatni Sellyem (Fábrika)
 műhelynek, Birák, vagy 'Soldos személlyek' szállásá-
 nak, Parokhiának, vagy egyéb közönféges szükfé-
 gre? — „ Parantsoltatik, hogy a' amely szabadfá-
 gos Katona azon helyben maradjon, melybe szabad-
 fágos levelénélfogvást igazittott. — „ Parantsol-
 tatik minden Helyfégbéli Biráknak, hogy a' Helyfég-
 ben tartzkodó Máramorosi szegényféget (kikis fele-
 sen találtatnak) a' fő Tisztviselő eleibe vezessék; a' kik
 közzüllök betegek, azokat betegeknék szükféges elede-
 lekkel tartfák, kiknek látogatásokra a' Szolgabiro
 Urak a' Vármegye' Orvossával megindulván, minden
 körülöttök megkivántató gondviseléssel légyenek, az
 egéfégeseknék pedig bővféges útravalót szolgáltatván,
 visszsa Máramorosba küldjék; mivel már Ő Felfége
 annyi búzabéli gondviseléssel vólt erántok, hogy
 nekünkis küldhetnek visszsa. — „ Itten a' nyavala-
 lya

Iya terjed, még pedig úgy tapasztaltatik, hogy ragadó, mivel a' nyavallyásokkal bánó kis azt többnyire elkapják. — „Városunknak edgy fedhetetlen életü Kantzellistája, B* J*, valami keferü fekélytámodván torkában, Fébr. 20-dikán reggelre virradólag, az Anyá hazából edgy ingben, lábavalóban hajadon fővel, edgy bundát vetvén nyakába, elszaladott, és mái napigis soholt nem találta. Ugy itélnek felölle, hogy megháborodott észszel a' vízbe ölte légyen magát. Tanulhatnak e' példából fokban a' betegekre vigyázni. — „Nagy Bányán 30 ezer for. garas pénzt vernek. — „Itten Kobli a' búzának 19, a' Málénak (Törökbúza) 13 a' zabnak 6 máriás. A' savanyó bornak 16 itzéből álló Kobli 4 huszos; a' szalonnának fontja 14 kr.

Székelly földről; 1787beli Böjt-előnek 15-kén, ezek irattak:

I. A' ~~nemes~~ Székely Lovas Ezere (Regiment) ben, e' folyó Esztendő kezdetével kellemetes változás esett, némely Tiszt-Uraknak felyebbedésekkel (promotio) i. i. Schultz Ur lett Obesterré eddég való Obrist-Lieutenanti állapottyából: minekutánna lakását Bágyonból még e' múlt esztendőben változtatta volna a' Sepsi-Szent-Györgyön álló Obesteri Kvártélyra, és azonn fok építéseket tett, 's az obersteri örült hivataltis folytatta volna. Helyébe állott az Obrist-Lieutenanti tiszthe, Gróf Hidvégi Nemes György Ur, addig viselt fő Strása - mesteri hivatalyából. Mely felyebbedéséből származott öröméhez, egy házi szives vigasságot ragasztá a' Gróf Ur életének szerelmetes párja Ürmösi Maurer Anna Grófi Iñjú Afzszony, szülvén Pál-fordúlása napján egy szép magzatot, kinek B. Afzszony Havának 28 dik napján Samuel név adatott a' Sz. Keresztségben, mely lett Ürmöfön. Sok nagy emberek származtak eleitől fog-

va e' Grófi nemes Familiából ; de Sámuel neven
 egyet sem olvasok , hanem leginkább Tamás , János
 és Ferentz neveken. Ezen ujj Sámuellel , a' név-
 nek tulajdon szépségén kívül , nagyon tekintet a'
 Grófi Ifju Ur-Azsfzönynek néhai édes Attyára Ür-
 mösi Maurer Sámuel Urra. Minekutánna á' mi Gró-
 funk e' folyó hónapnak 12 kén ngyan Ürmöfön egy
 szép Báltis adott volna , bé indúlt költözködve Ara-
 nyos Székbe , Bágyonba az Obrist - Lieutenanti Kvár-
 télyra. Szerentfés útat ! nagy elemeneteleket ! Ugyan
 azon Ezeredben Kilenyi Székely Antal Kapitány Ür
 lett Skvadromos Kapitánnyá : úgy Lisznyai Damó
 József Kapitány Uris , és e' költözött Dobrára Hunyad
 Vármegyébe (lévén ottis némely Székely-helyek-
 ben Székelyekhez tartozó Lovas vitézek) ama
 pedig megyen Gidofalvára Sepsi Székben , és helyet-
 te Nagy Ajtára Gróf Széki Teleki Tamás Kapitány Ür.

2. Most látják , mint szintén tavalyis látták
 a' Székely-földnek Háromszék (Sepsi, Kézdi és Or-
 bai) nevü tartományai , 's a' Szászok' Bartzá nevü
 vidéke , hogy a' tavalyi ragyán (melyet székelyesen
 rosda - effönekis nevezunk) és fok helyeken által-ment
 jég-esökön kívül , felettébb nagy pusztitást tettek vólt
 a' múlt esztendőben , a' harmadévi bőv makkból felet-
 te igen elszaporodott egerek , a' nagy erdökhöz kö-
 zelebb esö Faluk' határaitra kifzéledvén , és a' veté-
 leket elpusztitván Erdélynek tsaknem minden olyas
 helyein ; mert a' múlt hónapban , a' nagy bőféggel
 esett hóból derék szán-út következvén , az Udvar-
 hely Vármegyei , 's külyebbvató erdö-melyéki faluk-
 ból , mint a' tábor , megszámlálhatatlan szának jöt-
 tek minden naponként az említett Háromszékre , 's
 Bartzára gabonát vásárolni , Megis drágitottak min-
 denféle gabonát. A' búzának köble ittis 4 és 5 Rf.

a' ro'snak 3. A' török-búzának 3. és 20. kr. a' haritskának (hajdinának) és árpának 2 for. és 48 kr. A' zabnak 1 for. de némely vásárban még ároffabbannis elmennek. A' külső tájéki falusi Száfzok, kik ezelőtt a' bórnak ezen Székely-földre hordásával nem kifizény keresetet tettek; most már mióta két esztendő alatt bór nem termett, innen hordják a' pálinkát: nevezetesen Kézdi - Váfarhelyből, a' hól ezt fáradataatlanul főzik; ezért, és a' ros' drágafágáért, ejtele (pint) a' pálinkának két annyivalis többre hágott, mint a' böv gabona' idején. Háromszékennistak Sepsiben, és Kézdiben, 's ottis tfak a' nagy gazdák adják pénzért a' búzát. Ellenben a' többek szánólag nézik a' gabonának ezen földről való kihordását. Mert vagynak ittis szükös Faluk. Kilyebb, az Erdővidéken, melyis Miklosvár, és Bardócz Szék-ből áll, az említett ragya, jég, és egerek miatt, (ki-váltképpen, hogy az e'lébbi esztendők sem szolgáltak böv gabonával) felette igen szükösök a' lakosok.

Az elkezdett F. Rendeléseknek bérekesztése.

A' Szólga-Birákról. Minden Kerületben az I. Fő, és az I. All-Szólga - Birák megmaradnak, a' kik között a' Kerület az úgy nevezett Számokra, ahozképest a' mint ilik, el osztatik. — A' Vármegyéknek, Kerületekre való fel-osztásáról szolló oktatás már a' valóságos Fő Ispány Urakhoz el küldetett.

7) *Az Esküttekről.* Az Esküttek egészfzen megszűnek lenni: minthogy a' Törvényes dolgok a' fellyebb megmondott mód szerént a' Polgári dolgoktól tökéletesfen el választatván, más különösen arra rendeltetett Szeméjek által fojtattatnak.

8) *Az egy helyben lévő, és az által-menő Katonákra gondot viselő Biztosok,* mint ideig való

Tisztek addig meg hagyatnak; míg a' Katonafág' tartásáról való Rendelés közönségesen be nem hoztatik.

9) *A' Föld-mérőkről.* Az Utak' tsinálására, az árvizek eltávolztatására, a' Malmok' jobb helyen való építésére, a' mocsáros helyek' ki-fzárztására, és más ilyen környül állásokra nézve, minden Vármegyéknek egy különös Földmérőt méltóztatott Ő Felfége meg egedni.

10) *Az egészség' feltartására vigyázó Tisztekről.* Ő Felfége minden Vármegyének egy fő Orvost rendelt, a' kinek minthogy, csak az egészségre néző fő Vigyázás a' kötelessége: a' Köz-nép számára minden Vármegye Kerületjeiben Kézi Orvosok lesznek. A' Bábákról már az 5 Levélben irtunk, és az ő számokról már a' parantsolatok tudva vagynak.

11) *A' Vármegye Házaí gondviselőiről.* Ennek az eddig szokásban vólt kötelességét; egy Hajdúk' Tizedesére kell egyszermind bizni, a' kinek fáradsága' jutalma 15, 's 20 forint lehet; és így az a' nevezett szolgálat eltöröltesen:

12) *A' Vármegye lovas Katonajiról és Hajdúiról.* Addig az ideig, míg a' főben járó Criminális törvényes dolgok felöll való további rendelkezésekre kerül a' for, ha vajjon t. i. az ilyen dolgokban való segittségre katonák, és kivált Hajdúk kellene e', vagy ha kell mennyi kell? az ötödik levélben említett Hajdúk' száma most meg marad: de mint számokra, mind fizetésekre nézve csak addig a' darab ideig, míg más rendelkezések következnek. Ezek pedig minthogy tsupán csak a' Vármegye' dolgainak végbe vitelére valók: semmi Tisztviselő őket a' maga különös szolgálattára semmi szin alatt nem fordithattya.

13) *Az Ember-vesztőkről és, Kéményseprőkről.* Amazok ezután kimaradjanak. — Ezek pedig, mint hogy a' Vármegyéknek magoknak van Házok; az eddig ki szabott fizetés mellett ezután is szolgálhatnak. — Hogy pedig mind a' helybe hagyatott, mind pedig a' további rendelkezéstől függő Tisztviselők' hivatalja és fizetése egy summában elő adassék; minden Vármegyének az oda-való Tisztviselők köteleflégeinek s. a. t. mivóltok egy egy Exemplárban kiofztogatattak. — Ebből által lehet látni, hogy Ő Felfége majd minden meg hagyott Tiszteknek, a' 'Soldjokat, főt úgy szólván, a' Tisztfégekért való fi etéftis méltoztatott nagyobbítani: de ellenben arrais nagy gondja lesz; hogy minden Tisztviselők a' köz jónak mozdításában, a' Fels. parantsolatoknak, és így a' magok köteleflégének is egy szálig lejendő be tejesítésében igyekezzenek. Hogy pedig a' Vármegye' dolgainak minden részben való igazgatására, fojtatására, alkalmas személyek találtattasfanak: az is kegyelmesen meg engedtetett, hogy az első és második Vice-Ispány, a' ki amannak távol létében vagy betegségében az elő forduló dolgokat véghez viszi, a' rendelt probán való által menés után, a' fellyebb való Törvény Székeknelis várhatnak alkalmaztatást. —

14) *A' Lovak' tenyészésére, és a' Selyem-mivelésre* rendelt Személyek, a' további Fels. Rendelésekig, úgy a' mint most vagynak, meg maradnak a' minthogy Ő róllok még eddig a' ki adott rendelkezekben semmi emlékezet nem is vólt.

15) *Az írásra való szükséges eszközökről.* Az, a' mit a' Vármegyék ezekre költenek, az illő számba vétel mellett, viszsa pótolatik; a' Számba vételről, és az írásra meg kívántató szükséges dolgoknak meg
szer-

szerzésében megeshető legjobb gazdálkodásról ma hólnap rendelés tétetik.

16) *A' Vármegye' Tisztjei Lakó - Hellyeikről.*
 A' szállás - pénzről, vagy az új lakó helyek építéséről, többé emlékezet sem lesz. Mindazáltal Ő Felsőke kegyelmessen megengedte, hogy mindenütt oda lehessen vinni a' Vármegye' Házát, a' hol annak, és az oda tartozó szükséges dolgoknak elegendő helyek, és a' hivatal folytatására szükséges alkalmatlóságok lehetnek: ezenkívül, meg engedődik az olyan Tiszteknek, a' kiknek a' Szolgálat a' szüntelen való jelen léteket meg kíványna, a' Vármegye' Házában való lakásis: a' mint már erről a' szükséges rendelések a' valóság. Főispány Urakhoz lementek. A' mi a' Szólga - birákat illeti; elégséges lesz, ha mindenik a' maga Kerületében, és a' neki kiadott Szám alatt fog lakni: úgy pedig hogy magokra kell hagyni, hogy a' magok hivataljokhoz megkívántató, és a' Szám alatt kiszabott akarmelyik helyet választhassák magoknak lakó helyül. — Ez a' nagyobb fizetés pedig I Májusban fog elkezdeni, valamint az ujjennan fel álitott Törvény Székekis. — Ez a' F. Rendelés minden Vármegyének a' tökéletes meg tartás 's betejesítés okáért tudtára adatik, és egyfzerfmind a' Főispány Uraknakis elküldetik a' kikis ennek további folytatásokban utat mutatnak.
Budán 6. Február. 1787.

Elegyes Tudósítások.

Felsőke Urunk a' múlt Jan. 26 dikán költ Rendelése által kegyelmesen elvégezni méltosztatott, hogy az itten lévo két Protestáns Consistoriumokra megkívántató minden költségek a' Státus közönféges jövedelmeiből szolgáltatassanak; a' Consistoriumokban lévő minden Tanácsos tagoknak pedig ennekutánna örök

ké a' F. Ts. és Királyi közönséges Kints-tárból fizese-
senek, valamint más F. Ts. és K. Hivataiban lévők-
nek. — Egy szegény nyirett hajú öreg jámbor Tseh
Keresztény edgy öl instántziával érkezék tegnap előtt
a' Monárhához; kinek Instáló leveleit Ő Felége el-
szedvén, azt mondá néki: holnap 9 orakor ebben
az ajtóban állj. Ezek némely helyyeken sok bosz-
szusságnak tárgyául vagynak kitétetve vallásokért;
hol Mesterjeket kergetik el, hól Templomjok ajtaiban
és ablakaiban találván hibát, némely felettébb való
buzgóságú, és még a' keresztényi türelemhez nem tö-
rődött Papoktól üldöztetnek. Itten a' Helv. Vallású-
ak 38 ezer 370 - nen vagynak. — A' Löveni Se-
mináriumnak belső zenebonája egészen letsende fedett;
de a' zenebonának (a' mint ki sült) nem a' tanuló Kis
Papok, hanem az Elöljárók voltak az okai. — —
A' Mechlemi Érsek, a' Genti és Iperi Püspökök Béts-
be hivattattak edgy szóra; kik kozzul az edgyik már
megis érkezett. A' Mechlemi Pallás zenebonás Tábo-
rának Elöljárója Halen Apátur edgy Klastromba té-
tetett. — A' Pápának Brüsffelben vólt Nunciussa
(ki a' Pápának ez ellen a' Könyv ellen: *mi a' Pá-
pa?*) — kolt Bulláját allattomban kinyomtattatván,
egész A. Belgiumban elterjesztette, és ez által a' né-
pet a' Monárkha parantsolatai ellen felládasztani ki-
vánta, a' F. Tsászárnak a' Brüsffelzi Kormányozó szék-
től ezen parantsolatját vévén, hogy 3 nap alatt Brüs-
ffelből, 8 napalatt pedig egész A. Belgiumból kita-
karodnék; Februáriusnak 16 - dikán hátat fordita
Brüsffelnek. — Ugyan a' Brüsffelzi Levelekből
értyük, hogy az A. Belgiumban lévo minden Szer-
zetesek jószágainak a' F. Tsászártól kiadott modsze-
rént 2 hónapok alatt mind felkel iratni, és az Ő Fel-
lége kezébe adatni. — Már szinte két hete, hogy it-

tea Bétsben a' két első Apostólnak *Peternek és Pál-*
nak csudálatos megjelenéséről beszéllenek, kik két ed-
 gyütt lakó gazdag volt. Apátza szüzeknek udvarlotta-
 nak, és ezen tífuda valósággal megis esett. Két kunn a'
Landstrafson edgyütt lakó volt. Apátza szüzek, kik
 közül az edgyik fejedelem aszfzony vala a' Klastrom-
 ban, az ottan lévő fő tiszteletű Kapútzinus atyák
 Templomát gyakran meglátogatták. Midőn nem régi-
 ben, szokások szerént mély áhittatosságok között a'
 Templomban valóának edgy Selma, ki jól tudta,
 hogy az Apátra fejedelem aszfzony leke körül, a'
 drága köveken kívül, pénsetskeis alkalmasint volna,
 az Apátza imádlágos könyvébe edgy tzedulát lőpbé,
 melyben arany betűkkel e' vala írva: „Az Urnak
 Apostoli *Péter és Pál* buzgo áhittatosságokon kimond-
 hatatlanúl örvendenek, ma estvére hozzátok jonek,
 és nállatok fognak vatsorálni.“ Az áhittatos Apátzak
 csak nem kiugranak a' szent börből örömökben, elmen-
 nek, és a' kazi gazdának parantsolnak, hogy vatsorá-
 rára 4. izemélyre *Nészitsen* asztalt, míg pedig men-
 nél pompásabban. A' Gazda, ki eddig effélet a'
 maga Sz. Apátzájától nem hallott, kivefzi titkon az
 Apátzából, hogy Sz. Pétert és Pált várnák vatsorá-
 ra. Kéri a' Gazda, hogy öis jelenhetnékmeg ezen
 szent vendégek között; de megnem nyerhetvén,
 megy a' Politzájhoz, elé beszéli a' dolgot, veszi
 magához edgy Káplárt és edgy néhány fegyveres
 közembert, és éppen a' Vatsora végére érvén, zör-
 get az ajton — kérdik ki vagy? En a' *Gábriel* an-
 gyal; (mond a' Káplár) követtségbe küldettem *Pé-*
ter és Pál Apostolokhoz, és parantsolatom vagyon
 ezeket haza *Nészíteni*! Nem akarják bébottsáttani *Ga-*
briel Angyalt; de megrugván az ajtot, bé megy,
 fegyver közzé veszi mind a' két szép Apostolt, 's
 haza

laza kéférvén nézik, hát minden öléshöz való gyilkos fegyverek vagynak a Péter Palástya alatt, melyekkel kétség kívül nem a Márkus' fulét akarta levágni. Ezek a szép Apostolok az alsó Kontignatióban fűtióznak, és kijött, hogy az Apátzákat akarták a' más világra küldeni, hogy a' szent pénznek ezen a' világon hasznát vehessék.

A Napokban a' forban álló instálók között szemlél a' kegyelmes Monárkhého egy aszfzonyt, kinek egész tekintetéből azt érzvénki, hogy ennek felettébb nagy szorongattatások között kellett lenni, nem veszi-e tölle az instautziát, hanem magát haragosnak tettevén, elkuldi maga sílól. Ezen szegény aszfzonymnak kitseppenvén a' könyv szeméből, elmene az Instáló helyrol. Szól a' Monárkha, edgynek a' maga megbitt emberei közzül, mondván: eredj, kéferd el alattomban azt az aszfzonyt, és tudmog minden környülállásait néki; mert az ő ortzájából felettébb nagy megilletodést vettem észre. Elmenvén ezen Követ, azon Vendég fogadóig kéféri, a' hól szálva vala az aszfzony, felmegy a' vendégfogadoshoz, 's kéri mitsoda aszfzony volna ez 's ez? és mitsoda környülállásokat tudna rólla? Uram! felel a' Vendégfogados: Ez edgy özvegy Katona Tifztné 3 gyermekével, ki negyed napigis egyebet edgy kis levesnél nem eszik, aztis én ingyen szoktam néki adni; mivel az árváknak legügyefogyottabb napjai közé szorúlt, instálni jött ő Felfégéhez, a' mint észrevettem 's t. Viltzsa megyen ezzel a' Követ, 's megmondja a' Monárkhának ezzerént a' dolgot. Ládd! felel a' Monárkha, nem kinéztémé szeméből, hogy nagy szorongattások között kellett néki lenni. Eredj! (oda ad a' leg Kegeyelmesebb Jofes edgy erfzényt, melyben 1000 arany vala) viddel ezt, és azonkívül

hogy

hogy megmondanád, ki küldi, add oda néki, ezzel meg-
 éri addig, míg más módot keressünk felfegittésében.
 Elvissza a pénzt a Követ, és kezében adván, ezt mond-
 ja néki: ebből éljen az aszfzony, gyermekeivel míg az
 Isten többet rendel: a' szegény aszfzony csak nem
 elájulván örömében, gondolkozni kezd, ki lehetett az
 a' kegyelmes Jóltevő, ki ezt tselekedhette? feltalálja
 magában, hogy illy fok pénzt nem másnak, hanem
 a' Felféges szegények Attyának kellett küldeni; azért
 más nap megkoszonni menvén ő Felfégéhez, akkor
 hasonlóképpen nem veszi-el levelét a' Monárkha, ha-
 nem elküldi, tettétvén; hogy semmit sem tud a' do-
 logban, és így máigis kétféges boldog állapotban
 marada az aszfzony.

Ittis van valami.

Be boldog az a' nemzet, ki a' társaságbéli élet
 finormértékét maga szemével szemlélheti, tanulhattya
 és tudhattya, mivel tartozzék az Istennek, Feleba-
 rátyának, Hazájának, Fejedelmének, és magának? —
 mit kelleffék tselekedni, és mitől futni? — Csak
 most hogy az új Törvényes Könyv világot látott,
 máris itt Bétsben az aszfzonyokis fenekig tudják mi
 van benne, a' Kotsisok és háziszolgákis 'Sebekben
 hordozzák, és ha valami ollyas történetet hallanak,
 legotton a' serházakban, minden ítélő Biró és Pro-
 kátor nélkül tudnak a' bünofökre sententziát hozni.
 Ezen Konyvetskében megvan a' Vallással tsufolódok-
 nakis az ő Sententziájok; A' kik beszédekkel, irá-
 sokkal, vagy akárminémü tselekedetekkel akármel-
 lyik Keresztényi Vallással tsufolodnak, mind bolon-
 dok, a' Bolondok házába záratnak.